

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет математики, природничих наук та технологій Кафедра природничих наук і методик їхнього навчання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача кафедри

І.В. Сальник

«04» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фізика

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

освітня програма Середня освіта (Хімія)

форма навчання: денна

Робоча програма з дисципліни «Фізика» для студентів предметної спеціальності 014.06 «Середня освіта (Хімія)» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Розробник: доцент кафедри природничих наук і методик їхнього навчання, доцент, доктор педагогічних наук Трифонова О.М.

Робочу програму схвалено на засіданні
кафедри природничих наук і методик їхнього навчання
Протокол від «04» серпня 2022 року № 2

В.о. завідувача кафедри природничих наук і методик їхнього навчання

(підпис)

Сальник І.В.

(прізвище та ініціали)

©Трифонова О.М., 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка (освітньо-професійна програма)	Нормативна
	Спеціальність: 014 Середня освіта	
Модулів – 3	Предметна спеціальність: 014.06 Середня освіта (Хімія)	Рік підготовки:
Змістових модулів – 5		1
Індивідуальне навчальне завдання з розв'язування задач		Семестр
		1
Загальна кількість годин – 90		Лекції
		14 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Практичні заняття	
	16 год. + 10 год. конс.	
	Самостійна робота	
	40 год.	
	Індивідуальні завдання: 10 год.	
	Вид контролю: <i>екзамен</i>	

Примітка.

При цьому аудиторні години складають – 31,1 %, а самостійної та індивідуальної роботи – 68,9 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Пропонована робоча програма складена у відповідності до освітньо-професійної програми підготовки фахівця першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.06 Середня освіта (Хімія).

Невід'ємними компонентами змісту фізики є такі розділи: механіка, молекулярна фізика та термодинаміка, електрика і магнетизм, оптика, квантова фізика.

Метою викладання навчальної дисципліни «Фізика» є надати студентам навчальний матеріал, що систематично відображає всі змістові компоненти та методологію фізики, сформувати у майбутніх фахівців з вищою освітою відповідну предметну та фахові компетентності.

Дана робоча програма передбачає опанування студентами цими розділами курсу фізики. При цьому типовими **завданнями** діяльності є:

1. Емпіричні дослідження фізичних систем:

- Спостереження властивостей фізичної системи, явищ і процесів у фізичній системі.
- Вимірювання фізичної величини, яка характеризує фізичну систему; явище або процес у фізичній системі.
- Експериментальне дослідження властивостей фізичної системи; явищ і процесів у фізичній системі.

2. Теоретичні дослідження фізичних систем:

- Створення ідеалізованого об'єкта при вивченні фізичної системи.
- Вивчення (дослідження) ідеалізованого об'єкта логічними методами (мислений експеримент).

3. Поєднання емпіричних і теоретичних досліджень фізичних систем:

- Створення і експериментальне дослідження фізичної моделі фізичної системи, явища або процесу в фізичній системі.
- Розробка фізичного приладу або установки для фізичних досліджень з заданими параметрами.
- Створення математичної моделі фізичної системи, явища або процесу в фізичній системі.
- Дослідження математичної моделі фізичної системи, явища або процесу у фізичній системі за певних умов засобами комп'ютерної техніки з метою вивчення властивостей фізичної системи, явища або процесу в фізичній системі.
- Підготовка наукової доповіді, статті, реферату, звіту (наукового твору).

– Організація і виконання наукового дослідження певної проблеми.

4. Забезпечення безпеки людей на виробництві:

– Забезпечення збереження і захист майна завдяки виконанню правил і норм охорони праці, техніки безпеки і протипожежного захисту.

– Забезпечення безпеки індивідуальної життєдіяльності.

Фізика – наука, яка вивчає найпростіші та в той же час найбільш загальні закономірності явищ природи, властивостей і будови матерії, закони її руху. Поняття фізики та її закони лежать в основі всього природознавства. Фізика відноситься до точних наук та вивчає кількісні закономірності явищ. Саме це враховує програма курсу фізики.

Майбутній вчитель хімії повинен мати ґрунтовну підготовку з ряду передбачених навчальним планом дисциплін і, зокрема, з фізики, щоб забезпечити належний науковий і методичний рівень навчання природничих наук, зокрема, хімії в школі, виконувати дослідницьку роботу, вміти працювати на сучасному обладнанні, орієнтуватись в питаннях менеджменту сучасного обладнання, приладів та матеріалів, в питаннях охорони навколишнього середовища, проводити виховну роботу в учнівському колективі.

Курс фізики у процесі підготовки вчителя хімії сприяє становленню в студентів уявлення про фізику як науку та забезпечує формування предметної та фахової компетентностей. Особливість вивчення фізики у педагогічному університеті полягає в тому, що студенти повинні оволодіти системою вмінь і навичок, які б давали можливість ефективно передавати знання учням, виховувати у них допитливість, інтерес до знань, любов до винахідництва.

Специфіка цієї дисципліни вимагає вивчення теорії фізичних явищ та законів, вміння математично їх описувати та застосовувати набуті знання при розв'язуванні задач. Невід'ємною органічною складовою курсу фізики є лабораторний практикум. Основною метою лабораторних робіт (фізичного практикуму) є сприяння більш глибокому засвоєнню теоретичних знань, їх закріпленню та формуванню експериментаторської компетентності.

Навчальна програма передбачає наступні види діяльності студентів: пізнавальна діяльність: інтелектуальні розумові дії, спостереження, дослід, усвідомлення проблеми, висування гіпотез, побудова моделей; загально-навчальна діяльність: пошук інформації, робота з літературою та іншими джерелами інформації, навички спілкування в колективній діяльності; особистісно-реалізуюча діяльність: пошук індивідуального змісту і цілей навчання фізики, особистісне розуміння фундаментальних понять і категорій, вибір індивідуального темпу навчання, самостійне визначення цілей, індивідуальний вибір додаткової тематики, індивідуальні обґрунтування позицій, саморегуляція, самоаналіз і самоконтроль власної діяльності.

Досягнення навчальних цілей кожного модуля забезпечується в процесі спільної діяльності викладача і студентів, яка включає такі елементи:

– систематизацію / узагальнення студентами знань і умінь, запропонованих для самостійного опрацювання;

– проведення викладачем консультацій, які забезпечують студентам можливість своєчасного розв'язання навчальних проблем, що виникають у них у процесі роботи над модулем;

– узагальнення навчального матеріалу модуля під час лекцій, де розглядаються питання методологічного характеру, а також визначаються завдання підвищеної складності, виконання і деталізація яких здійснюється під час практичних і лабораторних занять та в процесі самостійної діяльності.

Після закінчення роботи над модулем студенти, проходять підсумковий контроль згідно рейтингової системи із застосуванням інтегративної методики оцінювання навчальних досягнень.

Кожний змістовий модуль, як правило, супроводжується комплексом різноманітних дидактичних засобів навчання, що забезпечують, наочність матеріалу і сприяють досягненню конкретних цілей навчання. Модулі, що вміщують цільову програму дій, банк інформації та методичних вказівок для її засвоєння, змінюють характер взаємостосунків між викладачами і студентами.

Модульна технологія навчання фізики включає три компоненти, змістовий, організаційний і контрольний-оцінювальний з його стимулюючою функцією.

Від студентів вимагається продемонструвати знання кожної з змістовних одиниць перед тим, як перейти до вивчення наступної. Спочатку навчання зорієнтоване на засвоєння головного –

базових елементів знань курсу фізики і найважливіших алгоритмів дій. Другим етапом є розвиваюче навчання, що базується на творчій самостійній діяльності студентів. Організаційний компонент технології засвоєння змісту навчальних модулів із курсу фізики є сукупністю різноманітних форм і методів організації освітнього процесу: лекційних і лабораторних занять.

Міждисциплінарні зв'язки: Філософія, загальна хімія, неорганічна хімія, безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі, інформаційно-комунікаційні технології, фізико-хімічні методи дослідження.

Для опанування студентами спеціальності: 014 Середня освіта, предметна спеціальність: 014.06 Середня освіта (Хімія) курсом фізики передбачені як різні форми аудиторної роботи, так і самостійна та індивідуальна робота студентів.

Аудиторна робота включає в себе: лекції, практичні роботи та консультації. При цьому консультації дають можливість більше уваги приділити розв'язку задач.

Основними функціями *лекцій* з фізики є: інформаційна, орієнтуюча, роз'яснювальна / пояснювальна, переконуюча.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в студента мають бути сформовані такі **компетентності:**

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності:

1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
2. Здатність працювати в команді.
3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

Спеціальні (предметні) компетентності (ПК):

1. Здатність користуватися символікою і сучасною термінологією фізики.
2. Здатність у процесі навчання та виховання учнів розуміти й реалізовувати стратегію сталого розвитку людства.

Програмні результати навчання

1. Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.
2. Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.
3. Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

4. Здатний проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, ефективно працювати автономно та в команді.

5. Уміє аналізувати склад, будову речовин і характеризувати їхні фізичні та хімічні властивості в єдності якісної та кількісної сторін.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Механіка

Вступ. Предмет фізики. Зв'язки фізики з іншими науками і технікою. Основні фізичні поняття. Фізичні величини та їх вимірювання. Розмірність фізичних величин. Матерія і рух, простір і час. Матеріальна єдність світу. Предмет і методи фізики.

Тема 1.1. Основи кінематики

Задачі кінематики. Класичні уявлення про простір і час. Еталони довжини і часу. Матеріальна точка. Класифікація механічних рухів матеріальної точки. Механічний рух. Система відліку. Відносність руху. Траєкторія, шлях і переміщення. Швидкість. Додавання швидкостей. Методи вимірювання швидкостей у біологічних системах.

Рівномірний прямолінійний рух. Графіки залежності кінематичних величин від часу.

Прискорення. Рівноприскорений прямолінійний рух. Графіки залежності кінематичних величин від часу. Вплив прискорення на живі організми.

Рух по колу. Період і частота обертання. Лінійна і кутова швидкості. Доцентрове прискорення. Лінійні і кутові величини, їх зв'язок. Рівняння рівномірного і нерівномірного рухів точки по колу.

Тема 1.2. Основи динаміки

Завдання динаміки. Перший закон Ньютона та його наслідки. Інерціальні системи відліку. Принцип відносності Галілея.

Маса та її вимірювання. Сила. Додавання сил. Другий закон Ньютона. Третій закон Ньютона. Прояв законів Ньютона в живій природі. Сили в механіці. Сили в живій природі. Механічні властивості тканин організму людини.

Гравітаційні сили. Закон всесвітнього тяжіння. Гравітаційна стала і її вимірювання. Сила тяжіння. Рух під дією сили тяжіння. Закони Кеплера. Важка та інертна маси, їх еквівалентність.

Вага тіла. Невагомість.

Системи матеріальних точок. Зовнішні й внутрішні сили. Замкнута система. Рух системи матеріальних точок. Центр мас. Координати центру мас. Рух центру мас.

Сила пружності. Види пружних деформацій. Закон Гука. Модуль пружності, коефіцієнт Пуассона. Пружність і пластичність, межа пружності. Енергія і густина енергії пружної деформації. Сила тертя. Коефіцієнт тертя. В'язке тертя. Рух тіл у в'язкому середовищі. Формула Стокса. Сухе тертя. Тертя спокою, ковзання і кочення. Значення сил тертя у природі і техніці.

Момент сили. Умови рівноваги тіла.

Тема 1.3. Закони збереження в механіці

Адитивність і закон збереження маси.

Імпульс (кількість руху) тіла. Закон збереження імпульсу. Рух тіла зі змінною масою. Рівняння Мещерського і Цюлковського. Реактивний рух

Механічна робота і енергія. Потужність. Кінетична і потенціальна енергія. Закон збереження енергії в механіці. Коефіцієнт корисної дії простих механізмів. Прояви закону збереження імпульсу в природі (реактивний рух і живі організми; роль реактивного руху для переміщення живих організмів). Механічна робота і потужність людського організму (робота серця; ергометрія; механічні властивості тканин організму людини; коефіцієнт корисної дії м'язів; енергія живих організмів).

Тема 1.4. Механіка рідин і газів

Задачі гідроаеромеханіки. Тиск у рідинах і газах. Закон Паскаля для рідин і газів.

Тиск рідини на дно і стінки посудини.

Атмосферний тиск та його вимірювання. Вплив зміни атмосферного тиску на організм людини. Вимірювання кров'яного тиску. Гідростатичний парадокс. Гідравлічна машина.

Архімедова сила. Умови плавання тіл.

Ідеальна рідина. Стаціонарний рух рідини. Рівняння нерозривності. Рівняння Бернуллі. Формула Торічеллі. Реакція рідини, що витікає. Рух в'язкої рідини. Формула Пуазейля.

Рух у рідинах і газах: сили лобового опору, підйомна сила крила літака.

Тема 1.5. Рух у неінерціальних системах відліку та елементи механіки спеціальної теорії відносності (СТВ)

Неінерціальні системи відліку. Сила Коріоліса. Прояв сил інерції на Землі. Маятник Фуко.

Обмеження класичної механіки Ньютона. Постулати Ейнштейна. Система відліку в СТВ. Відносність одночасності. Перетворення Лоренца. Відносність довжин та інтервалів часу. Єдність простору і часу. Релятивістський закон додавання швидкостей. Релятивістський імпульс і другий закон Ньютона. Взаємозв'язок маси і енергії. Закон збереження в СТВ.

Тема 1.6. Коливання і хвилі. Акустика

Рух під дією пружних і квазіпружних сил. Рівняння руху найпростіших механічних коливальних систем без тертя: пружинний, математичний, фізичний і крутильний маятники. Період і власна частота коливальних систем. Енергія коливального тіла.

Рівняння руху коливальних систем при наявності опору. Затухаючі коливання.

Вимушені коливання. Резонанс.

Поняття про коливання у зв'язаних системах, поширення коливальних в однорідному пружному середовищі. Поздовжні і поперечні хвилі.

Природа звуку. Джерела і приймачі звуку. Об'єктивні і суб'єктивні характеристики звуку. Швидкість звуку. Ефект Доплера в акустиці. Коливальні процеси в живих організмах. Звуки в живій природі. Фізичні основи слуху. Затухання звукової хвилі в органах слуху. Ультразвук та його застосування. Поняття про інфразвук. Інфразвуки і ультразвуки в природі. Вплив вібрації на живі організми. Екологічні проблеми акустики.

Змістовий модуль II. Молекулярна фізика і термодинаміка

Тема 2.1. Молекулярна фізика

Вступ. Предмет та задачі молекулярної фізики. Основні фізичні теорії. Короткий історичний огляд молекулярно-кінетичної теорії (МКТ) та термодинаміки. Основні положення МКТ та їх експериментальне обґрунтування. Термодинамічний та статистичний методи вивчення макроскопічних систем. Основні фізичні величини.

2.1.1. Основи молекулярно-кінетичної теорії газів. Основні положення молекулярно-кінетичної теорії газу (МКТГ). Ідеальний газ. Основне рівняння МКТГ. Закон Дальтона. Молекулярно-кінетичне тлумачення тиску та температури. Стала Больцмана. Основні поняття молекулярно-кінетичної теорії будови речовини (МКТ). Роль дифузії у живій і неживій природі. Основне рівняння МКТ. Рівняння Клапейрона-Менделєєва. Закони ідеального газу: Бойля-Маріотта, Гей-Люссака, Шарля. Універсальна газова стала. Закон Авогадро. Вимірювання швидкостей молекул, дослід Штерна. Розподіл швидкостей молекул за Максвеллом. Барометрична формула. Розподіл Максвелла-Больцмана. Експериментальне визначення числа Авогадро. Розподіл енергії молекул за ступенями вільності.

2.1.2. Явища переносу в газах. Середня довжина вільного пробігу молекул. Число зіткнень. Внутрішнє тертя. Теплопровідність газів. Дифузія газів. Вакуум. Властивості розрідженого газу.

Температура. Зв'язок температури з енергією руху молекул. Абсолютна шкала температур. Залежність швидкості хімічних реакцій від температури та тиску системи.

Тема 2.2. Термодинаміка

2.2.1. Основи термодинаміки (ТД). Завдання і методи теорії теплоти. Термодинамічна система. Рівноважні стани. Параметри стану. Внутрішня енергія і її зміна при теплопередачі та здійсненні роботи. Калорійність їжі. Перше начало ТД. Застосування першого начала термодинаміки до ізопроесів. Застосування першого начала термодинаміки до хімічних процесів та біологічних систем. Теплоємність ідеального газу. Рівняння Майєра. Розподіл енергії за ступенями вільності. Адіабатичний процес. Рівняння Пуассона. Політропічний процес. Швидкість звуку в газі.

Оборотні та необоротні процеси. Теплові машини. Теплові двигуни та охорона навколишнього середовища. Цикл Карно. Другий принцип ТД. Теорема Карно. Зведена теплота. Нерівність Клаузіуса. Ентропія. Ентропія і біологічні об'єкти. Статистичне тлумачення другого начала ТД. Живі організми і другий закон термодинаміки. Теорема Нернста (третє начало ТД). Недосяжність абсолютного нуля.

2.2.2. Реальні гази. Рідини. Тверді тіла. Експериментальні ізотерми реального газу. Рівняння Ван дер Ваальса. Критичний стан. Безрозмірне рівняння Ван дер Ваальса. Поняття фази та фазові переходи першого та другого роду. Рівновага рідини та газу. Рівняння Клапейрона-Клаузіуса. Вологість повітря. Гігієнічне значення вологості повітря. Внутрішня енергія реального газу. Ефект Джоуля-Томсона. Зрідження газів та одержання низьких температур. Поняття про газодинаміку.

Загальні властивості та будова рідин. Властивості рідкого стану. Поверхневий шар рідини. Поверхневий натяг. Змочування. Змочування і незмочування в природі. Капілярні явища. Роль капілярних явищ в природі. Газова емболія. Формула Лапласа. Осмотичний тиск. Роль осмосу в біологічних системах. Тиск насичених парів над меніском. Рідкі розчини. Закон Рауля. Осмотичний тиск. Закон Вант-Гоффа. В'язкість рідин. Капілярні явища. Поверхнево-активні речовини. Адсорбція. Флотація. Рідкі кристали.

Аморфні та кристалічні тіла. Далекий порядок у кристалах, анізотропія кристалів. Класифікація кристалів за типом зв'язку. Дефекти у кристалах. Механічні властивості твердих тіл. Теплові властивості кристалів. Сублімація, плавлення, кристалізація. Діаграма рівноваги. Потрійна точка. Теплоємність кристалів. Основні уявлення про хімічну будову та структуру полімерів.

Теплове розширення, теплоємність і теплопровідність газів, рідких і твердих тіл. Теплопровідність тканини організму людини. Способи передачі енергії організмом в оточуюче середовище. Біологічний калориметр.

Змістовий модуль III. Електрика і магнетизм

Тема 3.1. Електростатика та електродинаміка

Вступ. Предмет та методи електрики і магнетизму. Короткий історичний огляд вчення про електрику і магнетизм. Розвиток електроенергетики в Україні.

3.1.1. Електричне поле у вакуумі. Електростатика. Електричний заряд. Властивості електричного заряду. Два види зарядів. Дискретність заряду. Елементарний заряд. Експериментальне визначення заряду електрона. Інваріантність і закон збереження заряду. Найпростіші заряджені тіла: модель точкового і неперервно розподіленого заряду. Взаємодія точкових заряджених тіл. Закон Кулона. Електричне поле. Напруженість електричного поля. Принцип суперпозиції. Потік вектора напруженості. Теорема Остроградського-Гаусса та її застосування до розрахунку полів найпростіших тіл.

Робота сил електростатичного поля. Потенціальний характер електростатичного поля. Циркуляція вектора напруженості. Потенціал. Різниця потенціалів. Еквіпотенціальні поверхні. Рівняння Пуассона. Зв'язок потенціалу і напруженості поля (Потенціал та напруженість поля створеного точковим зарядженим тілом, системою точкових заряджених тіл, диполем).

3.1.2. Провідники та діелектрики в електричному полі. Енергія взаємодії зарядів та енергія електричного поля. Розподіл зарядів у провіднику. Провідники в електричному полі. Еквіпотенціальність поверхні провідника. Напруженість поля біля поверхні провідника та її зв'язок з поверхневою густиною заряду. Електризація через вплив. Врахування поля наведених зарядів. Електрофорна машина. Електроємність. Конденсатори. Види конденсаторів. Сполучення конденсаторів. Ємність та діелектрична проникність тканин організму.

Діелектрики. Полярні і неполярні молекули. Вільні і зв'язані заряди. Поляризація діелектриків. Неполярні діелектрики, теорія їх поляризації. Полярні діелектрики, теорія їх поляризації. Вектор поляризації. Діелектрична проникність і сприйнятливність, вектор електричного зміщення. Електричне поле на межі двох діелектриків. Сегнетоелектрики. Електрети.

Енергія системи нерухомих точкових зарядів, зарядженого провідника, конденсатора. Енергія і густина енергії електростатичного поля.

3.1.3. Постійний електричний струм. Рух зарядів в електричному полі, електричний струм. Постійний струм і його характеристики. Опір провідників. Електропровідність живих організмів. Дія електричного струму на організм людини. Практичне застосування дії електричного струму на організм. Рівняння неперервності. Умова стаціонарності струму. Закон Ома для ділянки кола. Закон Ома в диференціальній та інтегральній формах. Сторонні сили. Електрорушійна сила. Закон Ома для неоднорідної ділянки і повного кола. Послідовне і паралельне з'єднання провідників. Робота і потужність постійного струму. Закон Джоуля-Ленца. Розгалужені кола, правила Кірхгофа та їх застосування.

3.1.4. Електричний струм у вакуумі, газах та рідинах. Термоелектронна емісія. Залежність струму насичення від температури. Двохелектродні та трьохелектродні лампи і їх застосування. Електронно-променева трубка. Поняття про вторинну та автоелектронну емісії.

Процеси іонізації і рекомбінації. Самостійний та несамостійний розряд у газах. Вольт-амперна характеристика газового розряду. Види розрядів (тліючий, дуговий, іскровий, коронний). Блискавка. Поняття про плазму. Використання плазми в хімії. Використання газових розрядів. Катодні промені.

Електроліти. Електричний струм в електролітах. Електролітична дисоціація. Теорія електролітичної провідності. Закон Ома для електролітів. Електроліз. Закони Фарадея. Використання електролізу в техніці. Хімічні джерела струму. Роль електролітів у життєдіяльності організмів. Електричні властивості тканин організму.

3.1.5. Електропровідність твердих тіл. Електричні контактні явища. Класифікація твердих тіл (провідники, діелектрики, напівпровідники). Електричний струм у металах. Досліди Мандельштама і Папалексі, Толмена і Стюарта. Класична електронна теорія провідності металів. Виведення законів Ома, Джоуля-Ленца на основі електронної теорії. Закон Відемана-Франца. Залежність опору металів від температури. Надпровідність. Поняття про квантову теорію провідності твердих тіл. Провідність напівпровідників. Власна і домішкова провідність напівпровідників. Застосування напівпровідників.

Робота виходу електрона з металу. Контактна різниця потенціалів. Контактні явища в напівпровідниках. Напівпровідникові діоди і транзистори. Термоелектричний струм. Прямі та обернені термоелектричні явища. Термоелектричні генератори.

Тема 3.2. Електромагнетизм

3.2.1. Постійне магнітне поле у вакуумі та речовині.

Магнітне поле та його характеристики. Магнітний потік (Магнітне поле електричного струму. Індукція і напруженість магнітного поля). Закон Біо-Савара-Лапласа. Магнітне поле прямого, колового і соленоїдного струмів. Циркуляція вектора індукції магнітного поля. Закон повного струму. Магнітна взаємодія струмів. Закон Ампера. Робота при русі провідника зі струмом у магнітному полі. Контур із струмом у магнітному полі. Магнітний момент струму. Магнітне поле у речовині. Поняття про біомагнетизм і магнітобіологію.

Дія електричного і магнітного полів на рухомий заряд. Сила Лоренца. Визначення питомого заряду електрона. Мас-спектрометр. Магнітогідродинамічні генератори. Циклічні прискорювачі заряджених частинок. Магнітне поле Землі, його вплив на перебіг біопроеесів.

Магнітне поле в речовині. Магнітний потік. Магнетики і намагнічування їх. Вектор намагнічення. Магнітне поле в магнетиках. Вектор напруженості магнітного поля. Магнітна сприйнятливність і проникність магнетиків. Зв'язок індукції і напруженості магнітного поля в магнетиках. Магнітомеханічні і механомагнітні явища. Досліди Ейнштейна, де Гааза і Барнетта. Діа-, пара- і феромагнетики. Магнітний гістерезис. Роботи Столетова. Точка Кюрі. Постійні магніти. Нові магнітні матеріали.

3.2.2. Електромагнітна індукція. Досліди Фарадея. Електрорушійна сила індукції. Закон електромагнітної індукції Фарадея і правило Ленца. Вихрові струми або струми Фуко. Скін-ефект. Самоіндукція і взаємоіндукція. Електрорушійна сила (ЕРС) самоіндукції. Індуктивність. Взаємоіндукція. Енергія магнітного поля струму. Енергія і густина енергії магнітного поля. Вплив змінних електричного і магнітного полів на речовину.

3.2.3. Змінний струм. Отримання змінної ЕРС. Квазістаціонарний струм. Діючі і середні значення струму і напруги. Активний опір. Опір, індуктивність і ємність у колі змінного струму. Закон Ома для кола змінного струму. Векторні діаграми. Резонанс напруг, резонанс струмів. Робота і потужність змінного струму. Передавання електричної енергії. Трансформатор. Біоструми. Реєстрація і підсилення біострумів.

3.2.4. Електромагнітне поле. Електромагнітні коливання і хвилі. Рівняння Максвелла. Електричний коливальний контур. Власні електричні коливання. Формула Томсона. Вихрове електричне поле. Досліди Роуланда і Ейхенвальда. Електромагнітне поле. Струм зміщення. Система рівнянь Максвелла в інтегральній і диференціальній формах. Плоскі електромагнітні хвилі в однорідному середовищі, швидкість їх поширення. Хвильове рівняння. Випромінювання електромагнітних хвиль. Досліди Герца. Вібратор Герца. Енергія електромагнітної хвилі. Потік енергії. Вектор Умова-Пойнтінга. Електричні автоколивання. Автогенератор на транзисторі. Принцип радіозв'язку і радіолокації. Шкала електромагнітних хвиль. Винайдення телебачення Б. П. Грабовським. Вплив електромагнітного випромінювання на живі організми. Електромагнітні хвилі і жива природа. Інфрачервоне випромінювання. Біологічне значення інфрачервоного випромінювання. Ультрафіолетове випромінювання. Біологічна дія ультрафіолетових променів.

Змістовий модуль IV. Оптика

Тема 4.1. Основи фотометрії. Геометрична оптика.

4.1.1. Електромагнітна природа світла, його характеристики. Основи фотометрії. Предмет оптики. Електромагнітна природа світла. Квантові властивості світла. Джерела і приймачі світла. Фотометрія. Основні фізичні поняття та закони фотометрії.

4.1.2. Геометрична оптика. Геометрична оптика як граничний випадок хвильової оптики. Принцип Ферма. Закони відбивання та заломлення. Повне відбивання. Тонкі лінзи. Формула лінзи. Оптичні системи. Оптичні прилади. Недоліки оптичних систем. Роздільна здатність оптичних приладів. Дзеркала. Призми.

Тема 4.2. Хвильові властивості світла.

4.2.1. Хвильові властивості світла. Явище інтерференції світла. Поняття про когерентність. Методи спостереження інтерференції в оптиці. Дво- і багатопроменева інтерференція. Інтерференція в тонких плівках та пластинках. Явище дифракції. Принцип Гюйгенса-Френеля. Зони Френеля. Пояснення прямолінійного розповсюдження світла за хвильовою теорією. Дифракція Френеля: на круглому отворі; на круглому екрані; на краю напівнескінченої площини. Дифракція Фраунгофера на щілині. Дифракційна решітка. Дифракція рентгенівських променів. Формула Вульфа-Брегги.

4.2.2. Поляризація, дисперсія, поглинання і розсіювання світла. Поляризоване і неполяризоване світло. Лінійна, еліптична і кругова поляризація. Закон Малюса. Поляризація світла при відбиванні від діелектрика. Кут Брюстера. Поляризація світла при подвійному

променезаломленні. Інтерференція лінійно-полязованих хвиль. Ефект Керра. Нормальна дисперсія. Аномальна дисперсія. Електронна теорія дисперсії та поглинання світла. Фазова та групова швидкість світла. Спектри випромінювання і поглинання. Коефіцієнт поглинання. Поглинання світла середовищем. Кольори тіл. Веселка (райдуга).

4.2.3. Оптика рухомих середовищ. Швидкість світла. Вимірювання швидкості світла. Поширення світла в рухомих середовищах. Досліди Фізо та Майкельсона. Експериментальні основи спеціальної теорії відносності. Ефект Вавілова-Черенкова. Ефект Доплера в оптиці.

4.2.4. Поняття про нелінійну оптику. Предмет та методи нелінійної оптики. Розсіяння світла в оптично-неоднорідному середовищі. Поляризація розсіяного світла. Дослід Умова. Оптичні явища в атмосфері.

Змістовий модуль V. Квантова фізика

Тема 5.1. Основи квантової фізики.

5.1.1. Квантові властивості випромінювання. Предмет і завдання квантової фізики. Короткий історичний огляд вчення про квантові властивості матерії. Фотоелектричний ефект. Досліди О. Г. Столетова. Квантова теорія фотоефекту. Фотонна теорія світла. Маса та імпульс фотонів. Досліди С. І. Вавілова. Тиск світла. Досліди П. М. Лебедева. Рентгенівське випромінювання. Гальмівне і характеристичне рентгенівське випромінювання та їх спектри. Застосування рентгенівських променів. Фотоелементи та їх застосування. Ефект Комптона. Дослід Боте.

5.1.2. Теплове випромінювання. Рівноважне випромінювання та його характеристики. Закон Кірхгофа. Випромінювання абсолютно чорного тіла. Закон Стефана-Больцмана. Закон зміщення Віна. Розподіл енергії в спектрі випромінювання абсолютно чорного тіла. Формула Релея-Джінса. Квантування енергії випромінювання. Формула Планка. Оптична пірометрія.

5.1.3. Корпускулярно-хвильовий дуалізм. Хвильові властивості мікрочастинок. Дифракція електронів. Хвилі де Бройля. Досліди Девісона і Джермера. Основні уявлення квантової механіки. Співвідношення невизначеностей Гейзенберга. Хвильова функція та фізичний зміст. Рівняння Шредингера. Принцип суперпозиції в квантовій механіці.

5.1.4. Будова атомів і молекул. Лінійчасті спектри. Роботи Бальмера. Досліди Резерфорда. Планетарна модель атома. Постулати Бора. Модель атома водню за Бором. Досліди Франка та Герца. Квантово-механічна інтерпретація постулатів Бора. Принцип відповідності. Спектральні серії випромінювання атомарного водню. Квантові підходи до будови атома. Квантові числа електрона в атомі. Квантування енергії, моменту імпульсу. Досліди Штерна та Герлаха. Принцип Паулі. Періодична система елементів Д. І. Менделєєва. Комбінаційне розсіяння світла. Люмінесценція. Правило Стокса. Спонтанне й індуковане випромінювання. Фізичні умови роботи лазерів. Квантові генератори та їх застосування.

Тема 5.2. Ядерна фізика. Сучасна фізична картина світу.

5.2.1. Фізика атомного ядра. Склад ядра. Заряд і масове число ядра. Дефект мас. Енергія зв'язку ядра. Ядерні сили. Моделі атомного ядра. Радіоактивність. Альфа- бета- та гамма-випромінювання. Правила зміщення. Ізотопи та їх застосування. Закон радіоактивного розпаду. Експериментальні методи ядерної фізики. Ядерні реакції. Штучна радіоактивність. Приклади ядерних перетворень під дією альфа-частинок, протонів, нейтронів, дейтронів, гамма-квантів. Поділ важких ядер. Ланцюгові реакції поділу. Трансуранові елементи. Ядерні реакції на теплових та швидких нейтронах. Ядерна енергетика. Реакції термоядерного синтезу, умови їх реалізації. Керований термоядерний синтез. Масспектрометри. Прискорювачі заряджених частинок.

5.2.2. Фізика елементарних частинок. Фундаментальні взаємодії. Загальні відомості про елементарні частинки. Систематика елементарних частинок. Поняття про кварки. Фундаментальні взаємодії.

5.2.3. Квантові явища в твердих тілах. Утворення енергетичних зон у кристалах. Поняття про зонну теорію провідності провідників, напівпровідників і діелектриків. Поняття про квантові статистики. Статистика Фермі-Дірака. Квантова теорія теплоємності. Теплопровідність діелектричних кристалів. Квантові явища при низьких температурах.

5.2.4. Сучасна фізична картина світу. Сучасна фізична картина світу. Проблеми сучасної фізики. Внесок українських вчених у розвиток фізики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
Лк.		Пр.	Конс.	Інд.	Сам.р.	
1	2	3	4		5	6
Змістовий модуль I. Механіка						
Вступ.	2					2
Тема 1.1. Основи кінематики.	4	2				2
Тема 1.2. Основи динаміки	4		2			2
Тема 1.3. Закони збереження в механіці	6	2	2			2
Тема 1.4. Механіка рідин і газів	2					2
Тема 1.5. Рух у неінерціальних системах відліку та елементи механіки спеціальної теорії відносності (СТВ)	2					2
Тема 1.6. Коливання і хвилі. Акустика	4			2		2
Разом за змістовий модуль I	24	4	4	2	0	14
Змістовий модуль II. Молекулярна фізика і термодинаміка						
Тема 2.1. Молекулярна фізика	6	2	2			2
Тема 2.2. Термодинаміка	6	2		2		2
Колоквіум № 1	2					2
Контрольна робота № 1	4		2			2
Разом за змістовий модуль II	18	4	4	2	0	8
Змістовий модуль III. Електрика і магнетизм						
Тема 3.1. Електростатика та електродинаміка	6	2	2			2
Тема 3.2. Електромагнетизм	4			2		2
Разом за змістовий модуль III	10	2	2	2	0	4
Змістовий модуль IV. Оптика						
Тема 4.1. Основи фотометрії. Геометрична оптика.	6	2	2			2
Тема 4.2. Хвильові властивості світла.	4			2		2
Разом за змістовий модуль IV	10	2	2	2	0	4
Змістовий модуль V. Квантова фізика						
Тема 5.1. Основи квантової фізики.	6	2		2		2
Тема 5.2. Ядерна фізика. Сучасна фізична картина світу.	4		2			2
Колоквіум № 2	2					2
Контрольна робота № 2	4		2			2
Разом за змістовий модуль V	16	2	4	2	0	8
Індивідуальне завдання	12				10	2
Всього годин	90	14	16	10	10	40

5. Темі практичних занять

Назва теми	К-ть годин
Основи кінематики та динаміки (лабораторно-практичне заняття)	2
Закони збереження в механіці	2
Молекулярна фізика	2
Контрольна робота № 1	2
Електростатика та електродинаміка	2
Основи фотометрії. Геометрична оптика.	2
Ядерна фізика. Сучасна фізична картина світу.	2
Контрольна робота № 2	2
Всього годин	16

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Самостійна робота

Назва теми	К-ть годин		
	Конс.	Інд.	Самр.
Вступ.			2
Тема 1.1. Основи кінематики.			2
Тема 1.2. Основи динаміки			2
Тема 1.3. Закони збереження в механіці			2
Тема 1.4. Механіка рідин і газів			2
Тема 1.5. Рух у неінерціальних системах відліку та елементи механіки спеціальної теорії відносності (СТВ)			2
Тема 1.6. Коливання і хвилі. Акустика	2		2
Тема 2.1. Молекулярна фізика			2
Тема 2.2. Термодинаміка	2		2
Колоквіум № 1			2
Контрольна робота № 1			2
Тема 3.1. Електростатика та електродинаміка			2
Тема 3.2. Електромагнетизм	2		2
Тема 4.1. Основи фотометрії. Геометрична оптика.			2
Тема 4.2. Хвильові властивості світла.	2		2
Тема 5.1. Основи квантової фізики.	2		2
Тема 5.2. Ядерна фізика. Сучасна фізична картина світу.			2
Колоквіум № 2			2
Контрольна робота № 2			2
Індивідуальне завдання		10	2
Всього годин	10	10	40

8. Індивідуальні завдання

Методичні рекомендації з індивідуальних завдань. Індивідуальні завдання з курсу фізики: механіка, молекулярна фізика та термодинаміка, електрика та магнетизм, оптика, квантова фізика мають на меті перевірити компетентності студента самостійно розв'язувати різноманітні фізичні задачі, фізичні основи яких були розглянуті на лекціях та дослідженні на лабораторних заняттях.

Пам'ятайте, що широту погляду на запропоновану задачу, вміння пов'язувати її з законами природи і з іншими суміжними задачами, треба рішуче протиставити пошукам «потрібної формули» на основі здогадів, з'ясуванню, для чого дано ту чи іншу величину.

Розв'язування фізичних задач, як правило, має три етапи:

- 1) аналіз фізичної проблеми або опис фізичної ситуації;
- 2) пошук математичної моделі розв'язку;
- 3) реалізації розв'язку та аналізу одержаних результатів.

На першому етапі фактично відбувається побудова фізичної моделі задачі, що подана в її умові:

- аналіз умови задачі, визначення відомих параметрів і величин та пошук невідомого;
- конкретизація фізичної моделі задачі за допомогою графічних форм (малюнки, схеми, графіки тощо);
- скорочений запис умови задачі, що відтворює фізичну модель задачі в систематизованому вигляді.

На другому, математичному етапі, розв'язування фізичних задач відбувається пошук зв'язків і співвідношень між відомими величинами і невідомим:

- вибудовується математична модель фізичної задачі, робиться запис загальних рівнянь, що відповідають фізичній моделі задачі;
- враховуються конкретні умови фізичної ситуації, що описується в задачі, здійснюється пошук додаткових параметрів (початкові умови, фізичні константи тощо);
- приведення загальних рівнянь до конкретних умов, що відтворюються в умові задачі, запис співвідношення між невідомим і відомими величинами у формі часткового рівняння.

На третьому етапі здійснюються такі дії:

- аналітичне, графічне або чисельне розв'язання рівняння відносно невідомого;
- аналіз одержаного результату щодо його вірогідності й реальності, запис відповіді;
- узагальнення способів діяльності, які властиві даному типу фізичних задач, пошук інших шляхів розв'язку.

Порядковий номер студента у групі	Перелік задач, що виконуються індивідуально [метод.матеріали: Кн.задачі]
1.	1.1; 1.11; 1.21; 2.1; 2.11; 2.21; 2.30; 3.10; 3.20; 11.1
2.	1.2; 1.12; 1.22; 2.2; 2.12; 2.22; 2.31; 3.9; 3.19; 11.2
3.	1.3; 1.13; 1.23; 2.3; 2.13; 2.23; 2.32; 3.8; 3.18; 11.3
4.	1.4; 1.14; 1.24; 2.4; 2.14; 2.24; 2.33; 3.7; 3.17; 11.4
5.	1.5; 1.15; 1.25; 2.5; 2.15; 2.25; 2.34; 3.6; 3.16; 11.5
6.	1.6; 1.16; 1.26; 2.6; 2.16; 2.26; 2.35; 3.5; 3.15; 11.6
7.	1.7; 1.17; 1.27; 2.7; 2.17; 2.27; 2.36; 3.4; 3.14; 11.7
8.	1.8; 1.18; 1.28; 2.8; 2.18; 2.28; 2.37; 3.3; 3.13; 11.8
9.	1.1; 1.9; 1.19; 2.9; 2.19; 2.29; 2.38; 3.2; 3.12; 11.9
10.	1.2; 1.10; 1.20; 2.10; 2.20; 2.1; 2.39; 3.1; 3.11; 11.10

* завдання виконуються в окремому зошиті з детальним поясненням до кожної задачі.

9. Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (словесні (лекція, бесіда, дискусія), наочні (презентація, демонстрування), практичні методи (вправи; практичні завдання); методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (метод проблемного викладу матеріалу, моделювання життєвих ситуацій, метод опори на життєвий досвід, навчальної дискусії); методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (усний контроль, письмовий контроль, самоконтроль та взаємоконтроль, рецензування відповідей).

10. Методи контролю

Поточний контроль теоретичних знань шляхом проведення усного опитування відповідно до питань для самоконтролю, колоквиумів тощо; оцінювання розв'язування задач з індивідуальних завдань; оцінювання підсумкових контрольних робіт.

11. Розподіл балів, які отримують студенти (денної ф.н.)

Поточне тестування та самостійна робота																за семестр	екзамен	Сума		
Пр.1		Пр.2		Пр.3		Контр.р.1	Колокв.1	Пр.4		Пр.5		Пр.6		Контр.р.2	Колокв.2				Інд.завд.	
тест	завд.	тест	завд.	тест	завд.			тест	завд.	тест	завд.	тест	завд.						викон.	захист
2	2	2	2	2	2	5	8	2	2	2	2	2	2	5	8	5	5	60	40	100

Пр1, Пр2, ... – теми передбачені на опанування.

Критерії оцінювання:

За кожен тему під час роботи на **практичному занятті** студент має можливість отримати 4 бали (2 бали (фіздиктант/тест) + 2 бал (розв'язування задач)):

- ✓ Критерії оцінювання *фіздиктанту (тести)* оцінюються за сумою правильних відповідей.
- ✓ Критерії оцінювання відповідей студентів (*розв'язування задач*) на практичному занятті:

I. Початковий рівень (0,5 бала). Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, зумовлена нечіткими уявленнями про предмети і явища; діяльність студента здійснюється під керівництвом викладача. Студент уміє розрізнити поняття, величини, явища, одиниці вимірювання з даної теми, розв'язувати завдання за допомогою викладача лише на відтворення основних алгоритмів, формул; здійснювати найпростіші математичні дії.

II. Середній рівень (1 бал). Необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані в основному рівні. Знання неповні, поверхові, студент в цілому правильно відтворює навчальний матеріал, але недостатньо осмислено; знає основні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, але має проблеми з аналізом та формулюванням висновків; частково контролює власні навчальні дії, здатний виконувати завдання за зразком. Студент розв'язує типові завдання (за зразком), виявляє здатність обґрунтовувати деякі логічні кроки за допомогою викладача.

III. Достатній рівень (1,5 бала). Студент добре опанував вивчений матеріал, застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє проаналізувати й систематизувати інформацію, самостійно використовує традиційні докази із правильною аргументацією. Студент уміє дати ґрунтовну відповідь на поставлене запитання. Відповідь студента повна,

логічна; розуміння пов'язане з одиничними образами, не узагальнене. Володіє понятійним апаратом. Допускає незначні неточності чи не грубі фактичні помилки. Уміє виправляти допущені помилки. Студент самостійно розв'язує типові завдання з даної теми, обґрунтовуючи обраний спосіб розв'язання.

IV. Високий рівень (2 бали). Студент має системні, повні, глибокі, міцні, узагальнені знання про предмети, явища, поняття, теорії, їхні суттєві ознаки та зв'язок останніх з іншими поняттями в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії для вирішення нестандартних завдань, робити правильні висновки, приймати рішення. Має сформовані міцні практичні навички. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно добирати та користуватися джерелами інформації. Студент самостійно розв'язує комбіновані типові завдання стандартним або оригінальним способом, розв'язує нестандартні завдання.

При оцінюванні відповіді студентом на теоретичне питання (колоквіум) оцінюються:

висвітлення логічно відповідає змісту питань курсу; знання фактів до визначених елементів теорії та їх узагальнення; знання принципів і постулатів; виражати власну точку зору стосовно аналізу елементів курсу та наукового світогляду людства; вміння застосувати знання в новій ситуації. У разі проведення колоквіуму у вигляді тесту, зараховується кількість правильних відповідей.

I. Початковий рівень (1-2 бал). Теоретичний зміст курсу засвоєний лише фрагментарно. Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, зумовлена нечіткими уявленнями про предмети і явища; діяльність студента здійснюється під керівництвом викладача. Студент за допомогою викладача описує поняття, явища, процеси тощо або їх частини у зв'язаному вигляді без пояснення їх суттєвих ознак; називає поняття, явища, процеси; розрізняє позначення окремих величин. Зокрема, зазначена кількість балів ставиться, якщо в роботі допущено багато помилок, які показують низький рівень підготовки студента, не розуміння ним сутності фізичних явищ, не знання основних питань загальної фізики. Таким чином, оцінюється відповідь, що складає логічно не зв'язані фрагментарні відомості, які не дозволяють судити про розуміння суті відповіді; відсутність знань законів, постулатів і їх математичних виразів; невміння аналізувати зміст, скласти план розв'язку.

II. Середній рівень (3-4 бали). Теоретичний зміст курсу засвоєний частково. Знання неповні, поверхові, студент в цілому правильно відтворює навчальний матеріал, але недостатньо осмислено; знає основні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, але має проблеми з аналізом та формулюванням висновків і наведенням доведень; частково контролює власні навчальні дії, здатний виконувати завдання за зразком. Студент може зі сторонньою допомогою пояснювати суть понять, явищ, процесів; виправляти допущені неточності (власні, інших студентів); виявляє елементарні знання основних положень (законів, понять, формул). Зокрема, зазначена кількість балів ставиться, якщо в завданнях допущені суттєві помилки, або друге завдання не виконано. При цьому перше завдання має бути виконане повністю, з усіма необхідними поясненнями. Таким чином, оцінюється відповідь, в якій лише відтворено основні постулати й принципи, на яких ґрунтується зміст відповідей без математичного виведення лише фрагментарним описом окремих елементів. До задачі обґрунтовано зміст і визначено основні закони, постулати, теорії, що лежать в основі змісту й розв'язку.

III. Достатній рівень (5-6 бали). Теоретичний зміст курсу засвоєно повністю. Студент добре опанував вивчений матеріал, застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє проаналізувати й систематизувати інформацію, самостійно використовує традиційні докази із правильною аргументацією. Студент уміє дати ґрунтовну відповідь на поставлене запитання. Відповідь студента повна, логічна; розуміння пов'язане з одиничними образами, не узагальнене. Володіє понятійним апаратом. Допускає незначні неточності чи не грубі фактичні помилки. Уміє виправляти допущені помилки. Студент вільно володіє вивченим матеріалом у стандартних ситуаціях, наводить приклади його практичного застосування та аргументи на підтвердження власних думок. Зокрема, зазначена кількість балів ставиться за умови, якщо під час виконання завдань допущені деякі недоліки, які загалом не впливають на загальний результат. Крім того, якщо під час виконання одного з завдань допущені помилки, але в тому випадку, якщо інші виконані бездоганно. Таким чином, оцінюється результат діяльності студента, коли неповне відтворення відповіді, пов'язане з випущенням або нерозумінням одного-двох положень, постулатів, принципів і невмінням визначити їх за довідниками, посібниками. Допущення однієї помилки при розв'язуванні задачі, використання необґрунтованого прийому чи способу.

IV. Високий рівень (7-8 бали). Теоретичний зміст курсу засвоєно повністю. Студент має системні, повні, глибокі, міцні, узагальнені знання про предмети, явища, поняття, теорії, їхні суттєві ознаки та зв'язок останніх з іншими поняттями в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії для вирішення нестандартних завдань, робити правильні висновки, приймати рішення. Студент вільно володіє вивченим програмовим матеріалом, уміло послуговується науковою термінологією, вміє опрацьовувати наукову інформацію; вміє самостійно поставити мету дослідження, знаходити нові факти, явища, ідеї, самостійно використовувати їх відповідно до поставленої мети, вказує шляхи її реалізації; робить аналіз та висновки. Зокрема, зазначена кількість балів ставиться за умови виконання всіх завдань. Відповідь на теоретичне завдання повинна бути повною, необхідно чітко сформулювати фізичне поняття відповідно до орієнтовних планів, навести приклади, що його підтверджують, дати чітке формулювання фізичної величини, закону чи залежності, де це поняття використовується в оцінці об'єкту вивчення. Отже, студент: виявляє правильне розуміння змісту розглядуваних елементів теорії і закономірностей, дає точне визначення і тлумачення основних понять, законів і теорій, а також правильне визначення математичних і фізичних величин, будує відповідь за власним планом, супроводжує розповідь власними прикладами, вміє застосувати знання в новій ситуації, при виконанні практичних завдань; може встановити зв'язок між матеріалом, що вивчається, і раніше вивченим.

Критерії оцінювання письмових контрольних робіт (контрольне розв'язування задач з поточного модуля):

I. Початковий рівень (1 бал). Зазначена кількість балів ставиться тоді, коли розв'язано правильно не більше 25 % завдань. В інших задачах допущені грубі помилки, які показують, незадовільне засвоєння теоретичного матеріалу і не дають можливості правильно розв'язати задачу. Також зазначена кількість балів ставиться, коли правильно записана коротка умова задачі та наведений рисунок до всіх запропонованих у контрольній роботі задач.

II. Середній рівень (2-3 бали). Зазначена кількість балів ставиться тоді, коли повністю і правильно розв'язано 50 % задач. Або у всіх завданнях (за умови правильного записання короткої умови задачі та наведення рисунку) допущені помилки, які впливають на правильний загальний розв'язок задачі. Також зазначена кількість балів ставиться тоді, коли студент вміє розв'язувати задачі і вправи на 1-3 кроки репродуктивного характеру.

III. Достатній рівень (4 бали). Зазначена кількість балів ставиться тоді, коли розв'язані всі задачі, які винесені на контрольну роботу, але в розв'язках окремих задач допущені незначні описки, які суттєво не впливають на загальний розв'язок, який за своєю суттю повинен бути правильний. Запропонована кількість балів також ставиться, коли повністю і з хорошим поясненням розв'язано 75 % задач, які винесені на контрольну роботу, а 25 % завдання розв'язані неповністю, але у решті задач відсутні навіть незначні помилки. Також зазначена кількість балів ставиться тоді, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, може самостійно розв'язувати задачі на 4 й більше логічних кроків репродуктивного характеру.

IV. Високий рівень (5 балів). Зазначена кількість балів ставиться тоді, коли студент правильно розв'язав усі задачі, які винесені на домашнє завдання, тобто за основними питаннями курсу загальної фізики, які підлягають контролю згідно даної навчальної програми. Логічно і послідовно представлений за етапами розв'язок задач з відповідним поясненням, правильно виконані всі математичні перетворення в логічній послідовності, правильно зроблене чисельне обрахування результатів у вибраній системі одиниць (як правило, в системі СІ). Зроблено перевірку одержаного результату. Наведена логічна і ґрунтовна відповідь. Також зазначена кількість балів ставиться тоді, коли студент вільно володіє теоретичним матеріалом (законами, формулами), що проявляється у самостійному розв'язку задач на 4 й більше логічних кроків.

Критерії оцінювання виконання студентами індивідуальних завдань:

I. Початковий рівень (1 бали). Зазначена кількість балів ставиться тоді, коли розв'язано правильно не більше 25 % завдань. В інших задачах допущені грубі помилки, які показують, незадовільне засвоєння теоретичного матеріалу і не дають можливості правильно розв'язати задачу. Також зазначена кількість балів ставиться, коли правильно записана коротка умова задачі та наведений рисунок до всіх запропонованих у контрольній роботі задач.

II. Середній рівень (2-3 бали). Зазначена кількість балів ставиться тоді, коли повністю і правильно розв'язано 50 % задач, які винесені на індивідуальне завдання. Або у всіх завданнях допущені помилки, які впливають на правильний загальний розв'язок задачі. Також зазначена кількість балів ставиться тоді, коли студент вміє розв'язувати задачі і вправи на 1-3 кроки репродуктивного характеру.

III. Достатній рівень (4 бали). Зазначена кількість балів ставиться тоді, коли розв'язані всі задачі, які винесені на індивідуальне завдання. Запропонована кількість балів також ставиться, коли повністю і з хорошим поясненням розв'язано 75 % задач, які винесені на індивідуальне завдання, а 25 % завдання розв'язані неповністю, але у решті задач відсутні навіть незначні помилки. Також зазначена кількість балів ставиться тоді, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, може самостійно розв'язувати задачі на 4 й більше логічних кроків репродуктивного характеру.

IV. Високий рівень (5 балів). Зазначена кількість балів ставиться тоді, коли студент правильно розв'язав усі задачі, які винесені на індивідуальне завдання. Логічно і послідовно представлений за етапами розв'язок задач з відповідним поясненням, правильно виконані всі математичні перетворення в логічній послідовності, правильно зроблене чисельне обрахування результатів у вибраній системі одиниць (як правило, в системі СІ). Зроблено перевірку одержаного результату. Наведена логічна і ґрунтовна відповідь. Також зазначена кількість балів ставиться тоді, коли студент вільно володіє теоретичним матеріалом (законами, формулами), що проявляється у самостійному розв'язку задач на 4 й більше логічних кроків.

Захист індив. завдань здійснюється аналогічно до оцінювання розв'язування задач під час практичних занять

Кінцевий результат обчислюється як сумарний бал за всі модулі (діє система накопичення балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс, навчальні посібники, довідники, тлумачні словники, методичні рекомендації до лабораторних робіт:

- Лабораторний практикум з курсу загальної фізики: навч.-метод. посібн. / [Антонова Н.Г., Подопрігора Н.В., Сальник І.В., Ткачук І.Ю., Царенко О.М.] – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2009. – Ч. 1. Механіка. – 126 с. Режим доступу: <https://phm.cuspu.edu.ua/images/MEXANIKA.pdf>
- Лабораторний практикум з курсу загальної фізики: навч.-метод. посібн.: [для студ. вищ. навч. закл.] / [Царенко О.М., Сальник І.В., Подопрігора Н.В., Гур'євська О.М., Антонова Н.Г.]; под ред. О.М. Царенка та І.В. Сальник. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. – Ч. 2. Молекулярна фізика. – 96 с. Режим доступу: <https://phm.cuspu.edu.ua/images/MOLEKULAR.pdf>

- Сазонова О. О. Лабораторний практикум з курсу загальної фізики: [навч.-метод. посібн.] / Сазонова О. О., Сальник І. В., Сірик Е. П., Ткачук І. Ю., Царенко О. М. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. Володимира Винниченка, 2009. – Ч. 3. Електрика і магнетизм. – 108 с. Режим доступу: <https://phm.cuspu.edu.ua/images/ELEKTRIKA.pdf>
- Царенко О.М. Лабораторний практикум з курсу загальної фізики: навч.-метод. пос. / Царенко О.М. та ін. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2015. – Ч. 4. Оптика. – 86 с. Режим доступу: <https://phm.cuspu.edu.ua/images/OPTIKA.pdf>
- Царенко О.М. Лабораторний практикум з курсу загальної фізики: навч.-метод. пос. / Царенко О.М. та ін. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2014. – Ч. 5. Квантова фізика. – 86 с. Режим доступу: <https://phm.cuspu.edu.ua/images/KVANTOWA.pdf>

13. Рекомендована література

Базова

1. Бригінець В.П., Подласов С.О., Сергієнко В.П. Лекції з курсу загальної фізики. Механіка: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл.; за ред. проф. В.П. Сергієнка. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. 170 с.
2. Бушок Г.Ф., Венгер Е.Ф. Курс фізики: навч. посібн. К.: Вища шк., 2003. Кн. 3. Оптика. Фізика атома та атомного ядра. 311 с.
3. Бушок Г.Ф., Венгер Е.Ф. Курс фізики: підручник : Фізичні основи механіки. Молекулярна фізика і термодинаміка. К. : Вища школа, 2002. Кн. 1. 376 с.
4. Дущенко В.П., Кучерук І.М. Загальна фізика: Фізичні основи механіки: Молекулярна фізика і термодинаміка: навч. посібн. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Вища шк., 1993. 431 с.
5. Кучерук І.М., Дущенко В.П. Загальна фізика. Оптика. Квантова фізика: навч. посібн. К.: Вища шк., 1991. 463 с.
6. Кучерук І.М., Горбачук І.Т., Луцик П.П. Загальний курс фізики: навч. посібн. К.: Техніка, 2001. Т. 2. Електрика і магнетизм. 452 с.
7. Сергієнко В.П., Садовий М.І., Трифонова О.М. Фізика: підруч. для підготов. відділень вищ. навч. закл. 2-ге вид. Кіровоград: ПП «Ексклюзив Систем», 2008. 698 с.

Допоміжна

8. Вакуленко М.О. Фізичний тлумачний словник / М.О. Вакуленко, О.В. Вакуленко. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/.../cgiirbis_64.exe.
9. Овруцький А.М. Молекулярна фізика: [навч. посіб. для фізич. спец. ун-тів.] / А.М. Овруцький. – Дніпропетровськ : ДДУ, 1999. – 211 с.
10. Фізика. Модуль 2. Молекулярна фізика й термодинаміка : Навч. посіб. / В.І. Благовістна, А.П. В'яла, С.М. Меньяйлов та ін.; за заг. ред. проф. А.П. Поліщука. – К. : Книжкове вид-во НАУ, 2006. – 192 с.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. <http://www.nbuv.gov.ua/node/5879>
3. <http://www.nbuv.gov.ua/node/5198>
4. <https://www.cuspu.edu.ua/ua/pro-biblioteku/novyny>
5. <https://library.kr.ua/>

15. Політика щодо академічної доброчесності

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотукаїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).